

چهل حدیث غدیر

مقدمه:

سال دهم هجرت که مسلمانان همراه پیامبر اکرم(ص) مراسم حج را به پایان رساندند و آن سال، بعداً «حجۃ الوداع» نام گرفت، پیامبر اکرم(ص) عازم مدینه گردید.

فرمان حرکت صادر شد. هنگامی که کاروان به سرزمین «رابغ» در سه میلی جحفه که میقات حجاج است، رسید امین وحی در مکانی به نام «غدیرخم» فرود آمد. آیه: «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته والله یعصمک من الناس». نازل شد که ای پیامبر، آنچه از طرف خدا فرستاده شده، به مردم ابلاغ کن. اگر این کار را نکنی، رسالت خود را تکمیل نکرده‌ای و خداوند تو را از گزند مردم حفظ خواهد کرد. سوره مائده، آیه دستور توقف در آن مکان صادر شد. همه مردم ایستادند. وقت ظهر هوا، بشدت گرم بود. پیامبر اکرم(ص) نماز ظهر را با جماعت خواند سپس در حالی که مردم دور او را گرفته بودند، بر روی نقطه بلندی که از جهاز شتران برپا شد، قرار گرفت و با صدای رسا خطبه خواند و سپس فرمود: «مردم نزدیک است من دعوت حق را لبیک گویم و از میان شما بروم من مسؤولم و شما هم مسؤولید». سپس مطالبی گرانبها بیان کرد و فرمود:

«من دو چیز نفیس در میان شما به امانت گذاردم، یکی کتاب خدا و دیگری عترت و اهل بیت من، این دو هرگز از هم جدا نشوند. مردم بر قرآن و عترت من پیشی نگیرید و در عمل به آنها کوتاهی نورزید که هلاک می‌شوید».

در این هنگام دست علی(ع) را گرفت و او را بلند کرد و به همه مردم معرفی نمود، سپس فرمود: «سزاوارتر بر مؤمنان از خود آنان کیست؟ همگی گفتند: خدا و پیامبر او داناترند».

پیامبر اکرم(ص) فرمود:

«خدا، مولای من و من، مولای مؤمنانم و من بر آنها از خودشان اولی و سزاوارترم».

بعد فرمود:

« من كنت مولاة فهذا علی مولاة اللهم وال من والاه و عاد من عاداه و ... »

«ای مردم هر کس من مولای اویم، علی مولای اوست، خداوند کسانى را که علی را دوست دارند، دوست بدار و کسانى که او را دشمن دارند، دشمن دار و...»

سپس فرشته وحی نازل شد و آیه «الیوم اکملت لکم دینکم...» را نازل فرمود و آن روز در تاریخ اسلام جاودانه و حماسه‌ساز شد.

آری غدیر، روز حماسه جاوید، روز ولایت، روز امامت، روز وصایت، روز اخوت، روز رشادت و شجاعت و شهامت و حفاظت و رضایت و صراحت‌شناخته شد. روز نعمت، روز شکرگزاری، روز پیام رسانی، روز تبریک و تهنیت، روز سرور و شادی و هدیه فرستادن، روز عهد و پیمان و تجدید میثاق، روز تکمیل دین و بیان حق، روز راندن شیطان، روز معرفی راه و رهبر، روز آزمون، روز یاس دشمن و امیدواری دوست و خلاصه روز اسلام و قرآن و عترت، روزی که پیروان واقعی مکتب حیات‌بخش اسلام آن را گرامی می‌دارند و به همدیگر تبریک می‌گویند.

از احادیث بر می‌آید که ائمه: آن روز را جشن می‌گرفتند و در آن روز مراسم ویژه‌ای داشتند، شبیه مراسمی که ما ایرانیان امروز در عید نوروز داریم.

از فیاض بن محمد طوسی نقل شده: روز غدیر به حضور امام هشتم(ع) رسید. دید گروهی از افراد ویژه در خدمت حضرت هستند که امام آنان را برای افطار در خانه‌اش نگهداشت و به منزل آنان غذا و لباس و کفش و انگشتر و هدایای دیگر فرستاد و آن روز وضع او و اطرافیان او کاملاً عوض شده بود و فضائل آن روز را برای آنان یادآوری می‌کرد. (بحار الانوار، ۹۷: ۱۱۲، ح ۸.)

در حدیث دیگری است: روزی از روزهای خلافت علی(ع) جمعه و عید غدیر به یک روز افتاد. امام(ع) خطبه مفصلی خواند و فرمود:

«این مجمع اکنون به پایان می‌رسد و شما همگی به خانه‌هایتان بر می‌گردید، بروید - خدای بر شما رحمت فرستد - و بر

خانواده خود فراخ گیرید و به برادران خود نیکی کنید.

خداوند را بر این نعمت که شما را بخشیده است، سپاس گزارید. متحد شوید تا خدا کمکتان کند. نیکی‌های خود را تا خدا دوستیتان را پایدار کند. از نعمتهای خداداد، یکدیگر را هدیه فرستید.

خداوند در این روز چندین برابر دیگر عیدها پاداش دهد.

این گونه پاداش جز در این روز (غدیر) دیگر نخواهید یافت. نیکی‌های خود را در این روز مال را بسیار کند و عمر را زیاد.

مهربانی کردن باعث رحمت خدا شود و مهربانی او. در این روز به برادران و خاندان از مال خدا داده ببخشید، هر اندازه که بتوانید. همواره چهره خندان دارید. چون به یکدیگر رسیدید، شادمانی کنید، و خدا را بر نعمتهایش سپاس گوئید. بروید و به آنان که امیدشان به شماست، نیکی بسیار کنید در خورد و خوراک، خود و زیردستانتان یکسان باشید. این یکسانی و مساوات را تا جایی که توانایی دارید عملی سازید، که پاداش یک درهم در این روز، صد هزار درهم است و برکت به دست خداست. روزه این روز را نیز خداوند مستحب قرار داده است و در برابر آن پاداشی بس بزرگ نهاده. اگر کسی در این روز، نیاز برادران خود را برآورد - پیش از تمنا و درخواست - و با میل و غبت خوبی کند، پاداش او چنان باشد که این روز را روزه داشته است و شب آن را با عبادت به بامداد رسانیده.

و هر کس در این روز به روزه‌داری افطاری دهد، چنان است که گویی دسته دسته مردم را افطاری داده است...

همین که به یکدیگر رسیدید همراه سلام، مصافحه کنید و نعمتی را که در این روز نصیبتان شده است به یکدیگر تبریک

گوئید. باید این سخنان را آن که بود و شنید به آن که نبود و نشنید، برساند. باید توانگران به سراغ مستمندان روند و

قدرتمندان به دنبال ضعیفان، پیامبر(ص) مرا به این چیزها امر کرده است.» (ترجمه این روایت تا اینجا از استاد محمدرضا

حکیمی است که از حماسه غدیر، ص ۷۱ گرفته شده است.) بعد امام(ع) خطبه جمعه را خواند و نماز جمعه را نماز عیدش

قرار داد، بعد با فرزند و شیعیانش به منزل امام حسین(ع) برگشت که غذا آماده کرده بودند و آن شیعیان نیازمند و بی‌نیاز با

هدایای او به طرف خانواده خود برگشتند. (بحار الانوار ۹۷: ۱۱۷.)

به امید روزی که همه مسلمانان بویژه مردم مسلمان ایران روز عید غدیر را بزرگترین عید خود قرار داده و این روزه آنطور که بایسته و شایسته آن است، گرامی بدارند.

غدیر در قرآن

اليوم اكملت لكم دينكم و اتممت عليكم نعمتي و رضيت لكم الاسلام ديناً.

مأثده: ۳.

امروز (روز غدیر خم) دین شما را به حد کمال رساندم و نعمتم را بر شما تمام کردم و اسلام را بعنوان دین برای شما

پسندیدم.

فصل اول:

جایگاه عید غدیر در مکتب

۱- عید خلافت و ولایت

روی زیاد بن محمد قال:

دخلت علی ابی عبد الله(ع) فقلت:

للمسلمین عید غیر یوم الجمعة والفطر والاضحی؟

قال: نعم، الیوم الذی نصب فیہ رسول الله(ص) امیر المؤمنین(ع). مصباح المتهجد: ۷۳۶.

زیاد بن محمد گوید:

بر امام صادق(ع) وارد شدم و گفتم: آیا مسلمانان عیدی غیر از عید قربان و عید فطر و جمعه دارند؟ امام(ع) فرمود: آری، روزی که رسول خدا(ص) امیرمؤمنان(ع) را (به خلافت و ولایت) منصوب کرد.

۲- برترین عید امت

قال رسول الله(ص):

يوم غدیر خم افضل اعياد امتی و هو اليوم الذی امرنی الله تعالی ذکره فیه بنصب اخی علی بن ابی طالب علما لامتی، یهتدون به من بعدی و هو اليوم الذی اکمل الله فیه الدین و اتم علی امتی فیه النعمه و رضی لهم الاسلام دینا. امالی صدوق: ۱۲۵، ح ۸.

رسول خدا(ص) فرمود:

روز غدیر خم برترین عیدهای امت من است و آن روزی است که خداوند بزرگ دستور داد؛ آن روز برادرم علی بن ابی طالب را به عنوان پرچمدار (و فرمانده) امتم منصوب کنم، تا بعد از من مردم توسط او هدایت شوند، و آن روزی است که خداوند در آن روز دین را تکمیل و نعمت را بر امت من تمام کرد و اسلام را به عنوان دین برای آنان پسندید.

۳- عید بزرگ خدا

عن الصادق(ع) قال:

هو عید الله الاکبر، و ما بعث الله نبیا الا و تعید فی هذا اليوم و عرف حرمته و اسمه فی السماء یوم العهد المعهود و فی الارض یوم الميثاق الماخوذ و الجمع المشهود. وسائل الشیعه، ۵: ۲۲۴، ح ۱.

امام صادق(ع) فرمود:

روز غدیر خم عید بزرگ خداست، خدا پیامبری مبعوث نکرده، مگر اینکه این روز را عید گرفته و عظمت آن را شناخته و نام این روز در آسمان، روز عهد و پیمان و در زمین، روز پیمان محکم و حضور همگانی است.

۴- عید ولایت

قیل لابی عبد الله(ع):

للمؤمنین من الاعیاد غیر العیدین و الجمعة؟

قال: نعم لهم ما هو اعظم من هذا، یوم اقیم امیرالمؤمنین(ع) ففقد له رسول الله الولاية فی اعناق الرجال والنساء بغدیر خم. وسائل الشیعه، ۷: ۳۲۵، ح ۵.

به امام صادق(ع) گفته شد:

آیا مؤمنان غیر از عید فطر و قربان و جمعه عید دیگری دارند؟ فرمود:

آری، آنان عید بزرگتر از اینها هم دارند و آن روزی است که امیرالمؤمنین(ع) در غدیر خم بالا برده شد و رسول خدا مساله ولایت را بر گردن زنان و مردان قرار داد.

۵- روز تجدید بیعت

عن عمار بن حریز قال دخلت علی ابی عبد الله(ع) فی یوم الثامن عشر من ذی الحجة فوجدته صائما فقال لی:

هذا یوم عظیم عظم الله حرمته علی المؤمنین و اکمل لهم فیه الدین و تمم علیهم النعمه و جدد لهم ما اخذ علیهم من العهد

والميثاق.

مصباح المتهدج: ۷۳۷.

عمار بن حریز گوید:

روز هجدهم ماه ذیحجه خدمت امام صادق(ع) رسیدم و آن حضرت را روزه یافتیم. امام به من فرمود: امروز، روز بزرگی است، خداوند به آن عظمت داده و آن روز دین مؤمنان را کامل ساخت و نعمت را بر آنان تمام نمود و عهد و پیمان قبلی را تجدید کرد.

۶- عید آسمانی

قال الرضا(ع): حدثني ابي، عن ابيه(ع) قال:

ان يوم الغدير في السماء اشهر منه في الارض.

مصباح المتهدج: ۷۳۷.

امام رضا(ع) فرمود:

پدرم به نقل از پدرش (امام صادق(ع)) نقل کرد که فرمود:

روز غدیر در آسمان مشهورتر از زمین است.

۷- عید بی نظیر

قال علی(ع):

ان هذا يوم عظيم الشان، فيه وقع الفرج، ورفعت الدرج، وضحت الحجج وهو يوم الايضاح والافصاح من المقام الصراح، ويوم كمال الدين و يوم العهد المعهود...

بحار الانوار، ۹۷: ۱۱۶.

علی(ع) فرمود:

امروز (عید غدیر) روز بس بزرگی است.

در این روز گشایش رسیده و منزلت (کسانی که شایسته آن بودند) بلندی گرفت و برهان‌های خدا روشن شد و از مقام پاک با صراحت سخن گفته شد و امروز روز کامل شدن دین و روز عهد و پیمان است.

۸- عید پربرکت

عن الصادق(ع):

والله لو عرف الناس فضل هذا اليوم بحقيقته لصافحتهم الملائكة في كل يوم عشر مرات...

وما اعطى الله لمن عرفه ما لا يحصى بعدد.

مصباح المتهدج: ۷۳۸.

امام صادق(ع) فرمود:

به خدا قسم اگر مردم فضیلت واقعی «روز غدیر» را می‌شناختند، فرشتگان روزی ده‌بار با آنان مصافحه می‌کردند و

بخششهای خدا به کسی که آن روز را شناخته، قابل شمارش نیست.

۹- عید فروزان

قال ابو عبد الله(ع):

... و يوم غدیر بین الفطر والاضحی و يوم الجمعة كالقمر بین الكواكب.

اقبال سید بن طاووس: ۴۶۶.

امام صادق(ع) فرمود:

... روز غدیر خم در میان روزهای عید فطر و قربان و جمعه همانند ماه در میان ستارگان است.

۱۰- یکی از چهار عید الهی

قال ابو عبد الله(ع):

اذا كان يوم القيامة زفت اربعة ايام الى الله عز و جل كما تزف العروس الى خدرها:

يوم الفطر و يوم الاضحی و يوم الجمعة و يوم غدیر خم.

اقبال سید بن طاووس: ۴۶۶.

امام صادق(ع) فرمود:

هنگامی که روز قیامت برپا شود چهار روز بسرعت بسوی خدا می شتابند همانطور که عروس به حجله اش بسرعت می رود.

آن روزها عبارتند از:

روز عید فطر و قربان و جمعه و روز غدیر خم.

فصل دوم:

شایسته ها و بایسته های غدیر

۱۱- روز پیام و ولایت

قال رسول الله(ص):

يا معشر المسلمين ليبلغ الشاهد الغائب، اوصى من آمن بي و صدقني بولاية علي، الا ان ولاية علي و ولايتي و ولايتي و ولاية ربي،

عهدا عهده الى ربي و امرني ان ابلغكموه.

بحار الانوار ۳۷: ۱۴۱، ح ۳۵.

رسول خدا(ص) (در روز غدیر) فرمود:

ای مسلمانان! حاضران به غایبان برسانند: کسی را که به من ایمان آورده و مرا تصدیق کرده است، به ولایت علی سفارش

می کنم، آگاه باشید ولایت علی، ولایت من است و ولایت من، ولایت خدای من است. این عهد و پیمانی بود از طرف

پروردگarem که فرمانم داد تا به شما برسانم.

۱۲- روز اطعام

قال ابو عبد الله(ع):

... و انه اليوم الذي اقام رسول الله(ص) عليا(ع) للناس علما و ابان فيه فضله و وصيه فصام شكرا لله عزوجل ذلك اليوم و انه

ليوم صيام و اطعام و صلة الاخوان و فيه مرضاة الرحمن، و مرغمة الشيطان.

وسائل الشيعة ۷: ۳۲۸، ضمن حديث ۱۲.

امام صادق(ع) فرمود:

عید غدیر، روزی است که رسول خدا(ص) علی(ع) را بعنوان پرچمدار برای مردم برافراشت و فضیلت او را در این روز آشکار کرد و جانشین خود را معرفی کرد، بعد بعنوان سپاسگزاری از خدای بزرگ آن روزه را روزه گرفت و آن روز، روز روزه‌داری و عبادت و طعام دادن و به دیدار برادران دینی رفتن است. آنروز روز کسب خشنودی خدای مهربان و به خاک مالیدن بینی شیطان است.

۱۳- روز هدیه

عن امیر المؤمنین(ع) قال:

... اذا تلاقیتهم فتصافحوا بالتسلیم و تهابوا النعمة فی هذا الیوم، و لیبلغ الحاضر الغائب، والشاهد الباین، ولیعد الغنی الفقیر والقوی علی الضعیف امرنی رسول الله(ص) بذلک.

وسائل الشیعه ۷: ۳۲۷.

امیر المؤمنین(ع) (در خطبه روز عید غدیر) فرمود:

وقتی که به همدیگر رسیدید همراه سلام، مصافحه کنید، و در این روز به یکدیگر هدیه بدهید، این سخنان را هر که بود و شنید، به آن که نبود برساند، توانگر به سراغ مستمند برود، و قدرتمند به یاری ضعیف، پیامبر مرا به این چیزها امر کرده است.

۱۴- روز کفالت

عن امیر المؤمنین(ع) قال:

... فکیف بمن تکفل عددا من المؤمنین والمؤمنات وانا ضمیینه علی الله تعالی الامان من الکفر والفقر ووسائل الشیعه ۷: ۳۲۷.

امیر مؤمنان(ع) فرمود:

... چگونه خواهد بود حال کسی که عهده‌دار هزینه زندگی تعدادی از مردان و زنان مؤمن (در روز غدیر) باشد، در صورتی که من پیش خدا ضامنم که از کفر و تنگدستی در امان باشد.

۱۵- روز سپاس و شادی

قال ابو عبد الله(ع):

... هو یوم عبادة و صلوة و شکر لله و حمد له، و سرور لما من الله به علیکم من ولایتنا، و انی احب لکم ان تصوموه.

وسائل الشیعه ۷: ۳۲۸، ح ۱۳.

امام صادق(ع) فرمود:

عید غدیر، روز عبادت و نماز و سپاس و ستایش خداست و روز سرور و شادی است به خاطر ولایت ما خاندان که خدا بر شما منت گذارد و من دوست دارم که شما آن روز را روزه بگیرید.

۱۶- روز نیکوکاری

عن الصادق(ع):

... و لدرهم فیہ بالف درهم لاخوانک العارفين، فافضل علی اخوانک فی هذا الیوم و سر فیہ کل مؤمن و مؤمنة.

مصباح المتهدج: ۷۳۷.

از امام صادق(ع) نقل شده که فرمود:
یک درهم به برادران با ایمان و معرفت، دادن در روز عید غدیر برابر هزار درهم است، بنابراین در این روز به برادران اتفاق کن و هر مرد و زن مؤمن را شاد گردان.

۱۷- روز سرور و شادی

قال ابو عبد الله(ع):

انه يوم عيد و فرح و سرورو يوم صوم شکر الله تعالی.

وسائل الشیعه ۷: ۳۲۶، ح ۱۰.

امام صادق(ع) فرمود:

عید غدیر، روز عید و خوشی و شادی است و روز روزه‌داری به عنوان سپاس نعمت الهی است.

۱۸- روز تبریک و تهنیت

قال علی(ع):

عودوا رحمکم الله بعد انقضاء مجمعکم بالتوسعة علی عیالکم، والبر باخوانکم والشکر لله عزوجل علی ما منحکم، واجتمعوا یجمع الله شملکم، و تباروا یصل الله الفتکم، و تهنأوا نعمة الله كما هنا کم الله بالثواب فیہ علی اضعاف الاعیاد قبله و بعده الا فی مثله... بحار الانوار ۹۷: ۱۱۷.

علی(ع) فرمود:

بعد از پایان گردهم آیی خود (در روز غدیر) به خانه برگردید، خدا بر شما رحمت فرستد. به خانواده خود گشایش و توسعه دهید، به برادران خود نیکی کنید، خداوند را بر این نعمت که شما را بخشیده است، سپاس گزارید، متحد شوید تا خدا به شما وحدت بخشد، نیکویی کنید تا خدا دوستیتان را پایدار کند، به همدیگر نعمت خدا را تبریک بگوئید، همانطور که خداوند در این روز با چندین برابر عیدهای دیگر پاداش دادن به شما تبریک گفته، این گونه پاداشها جز در روز عید غدیر نخواهد بود.

۱۹- روز درود و براءت

روی الحسن بن راشد عن ابی عبد الله(ع) قال:

قلت: جعلت فداک، للمسلمین عید غیر العیدین؟ قال: نعم، یا حسن! اعظمهما و اشرفهما، قال: قلت له: و ای یوم هو؟

قال: یوم نصب امیر المؤمنین(ع) فیہ علما للناس.

قلت له: جعلت فداک و ما ینبغی لنا ان نضع فیہ؟

قال: تصومه یا حسن و تكثر الصلوة علی محمد و آله فیہ و تتبرا الی الله، ممن ظلمهم، فان الانبیاء کانت تامر الاوصیاء بالیوم الذی کان یقام فیہ الوصی ان یتخذ عیدا.

مصباح المتهدج: ۶۸۰.

حسن بن راشد گوید:

به امام صادق(ع) گفتم: آیا مسلمانان بجز آن دو عید، عید دیگری هم دارند؟ فرمود: بله، بزرگترین و بهترین عید. گفتم: کدام روز است؟

فرمود: روزی که امیرمؤمنان بعنوان پرچمدار مردم منصوب شد.

گفتم: فدایت شوم در آن روز سزاوار است، چه کنیم؟ فرمود: روزه بگیر و درود بر محمد و آل او بفرست و از ستمگران به آنان

براءت بجوی، زیرا پیامبران به جانشینان دستور می دادند که روزی را که جانشین انتخاب می شود، عید بگیرند.

عن ابی عبد الله (ع) قال:

... تذکرون الله عز ذکره فيه بالصيام والعبادة والذکر لمحمد و آل محمد، فان رسول الله (ص) اوصی امیر المؤمنین ان یتخذ ذلک الیوم عیداً، و کذلک کانت الانبیاء تفعل، کانوا یوصون اوصیائهم بذلک فیتخذونه عیداً.
وسائل الشیعه ۷: ۳۲۷، ح ۱.

امام صادق (ع) فرمود:

در روز عید غدیر، خدا را با روزه و عبادت و یاد پیامبر و خاندان او یادآوری کنید، زیرا رسول خدا به امیر المؤمنین سفارش کرد که آن روز را عید بگیرد، همینطور پیامبران هم به جانشینان خود سفارش می کردند که آن روز را عید بگیرند، آنان هم چنین می کردند.

۲۱- روز گشایش و درود

عن ابی عبد الله (ع) قال:

والعمل فيه يعدل ثمانین شهراً، و ینبغی ان یكثر فيه ذکر الله عزوجل، والصلوة علی النبی (ص)، ویوسع الرجل فيه علی عیاله.
وسائل الشیعه ۷: ۳۲۵، ح ۶.

امام صادق (ع) فرمود:

ارزش عمل در آن روز (عید غدیر) برابر با هشتاد ماه است، و شایسته است آن روز ذکر خدا و درود بر پیامبر (ص) زیاد شود، و مرد، بر خانواده خود توسعه دهد.

۲۲- روز دیدار رهبری

عن مولانا ابی الحسن علی بن محمد (ع) قال لابی اسحاق:

و یوم الغدیر فیه اقام النبی (ص) اخاه علیاً علماً للناس و اماماً من بعده، [قال] قلت:
صدقت جعلت فداک، لذلک قصدت، اشهد انک حجة الله علی خلقه.

وسائل الشیعه ۷: ۳۲۴، ح ۳.

امام هادی (ع) به ابواسحاق فرمود:

در روز غدیر پیامبر اکرم (ص) برادرش علی (ع) را بلند کرد و به عنوان پرچمدار (و فرمانده) مردم و پیشوای بعد از خودش معرفی کرد.

ابواسحاق گفت: عرض کردم، فدایت شوم راست فرمودی. به خاطر همین به زیارت و دیدار شما آمدم، گواهی می دهم که تو حجت خدا بر مردم هستی.

۲۳- روز تکبیر

عن علی بن موسی الرضا (ع):

من زار فيه مؤمناً ادخل الله قبره سبعین نورا و وسع فی قبره و یزور قبره کل یوم سبعون الف ملک و یشرونه بالجنة.
اقبال الاعمال: ۷۷۸.

امام رضا (ع) فرمود:

کسی که در روز (غدیر) مؤمنی را دیدار کند، خداوند هفتاد نور بر قبر او وارد می کند و قبرش را توسعه می دهد و هر روز هفتاد هزار فرشته قبر او را زیارت می کنند و او را به بهشت بشارت می دهند.

۲۴- روز دیدار و نیکی

قال الصادق(ع):

ينبغي لكم ان تتقربوا الى الله تعالى بالبر والصوم والصلوة و صلة الرحم و صلة الاخوان، فان الانبياء عليهم السلام كانوا اذا اقاموا اوصياءهم فعلوا ذلك و امروا به.

مصباح المتهدج: ۷۳۶.

امام صادق(ع) فرمود:

شایسته است با نیکی کردن به دیگران و روزه و نماز و بجا آوردن صله رحم و دیدار برادران ایمانی به خدا نزدیک شوید، زیرا پیامبران زمانی که جانشینان خود را نصب می کردند، چنین می کردند و به آن توصیه می فرمودند.

۲۵- نماز در مسجد غدیر

عن ابی عبد الله(ع) قال:

انه تستحب الصلوة فی مسجد الغدير لان النبی(ص) اقام فيه امير المؤمنين(ع) و هو موضع اظهر الله عزوجل فيه الحق. وسائل الشیعه ۳: ۵۴۹.

امام صادق(ع) فرمود:

نماز خواندن در مسجد غدیر مستحب است، چون پیامبر اکرم(ص) در آنجا امیر مؤمنان(ع) را معرفی و منصوب کرد. و آنجایی است که خدای بزرگ، حق را آشکار کرد.

۲۶- نماز روز غدیر

عن ابی عبد الله(ع) قال:

و من صلی فيه رکعتین ای وقت شاء و افضله قرب الزوال و هی الساعة التي اقيم فيها امير المؤمنين(ع) بغدير خم علما للناس و... کان کمن حضر ذلك اليوم...

وسائل الشیعه ۵: ۲۲۵، ح ۲.

امام صادق(ع) فرمود:

کسی که در روز عید غدیر هر ساعتی که خواست، دو رکعت نماز بخواند و بهتر اینست که نزدیک ظهر باشد که آن ساعتی است که امیر المؤمنین(ع) در آن ساعت در غدیر خم به امامت منصوب شد، (هر که چنین کند) همانند کسی است که در آن روز حضور پیدا کرده است...

۲۷- روزه غدیر

قال الصادق(ع):

صيام يوم غدیر خم يعدل صيام عمر الدنيا لو عاش انسان ثم صام ما عمرت الدنيا لکان له ثواب ذلك. وسائل الشیعه ۷: ۳۲۴، ح ۴.

امام صادق(ع) فرمود:

روزه روز غدیر خم با روزه تمام عمر جهان برابر است. یعنی اگر انسانی همیشه زنده باشد و همه عمر را روزه بگیرد، ثواب او به اندازه ثواب روزه عید غدیر است.

۲۸- روز تبریک و تبسم

عن الرضا(ع) قال:

... و هو يوم التهنئة يهنئ بعضكم بعضا، فاذا لقي المؤمن اخاه يقول:
«الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية امير المؤمنين و الائمة(ع)»
و هو يوم التبسم في وجوه الناس من اهل الايمان...
اقبال: ۴۶۴.

امام رضا(ع) فرمود:

عید غدیر روز تبریک و تهنیت است. هر یک به دیگری تبریک بگوید، هر وقت مؤمنی برادرش را ملاقات کرد، چنین بگوید:
«حمد و ستایش خدایی را که به ما توفیق چنگ زدن به ولایت امیرمؤمنان و پیشوایان عطا کرد» آری عید غدیر روز لبخند زدن به چهره مردم با ایمان است...

فصل سوم:

ولایت در غدیر

۲۹- پیامبر و ولایت علی(ع)

عن ابی سعید قال:

لما كان يوم غدیر خم امر رسول الله(ص) مناديا فنادی: الصلوة جامعة، فاخذ بيد علی(ع) و قال:
اللهم من كنت مولاه فعلى مولاه، اللهم وال من والاه، و عاد من عاداه.
بحار الانوار ۳۷: ۱۱۲، ح ۴.

ابو سعید گوید:

در روز غدیر خم رسول خدا(ص) دستور داد: منادی ندا دهد که: برای نماز جمع شوید. بعد دست علی(ع) را گرفت و بلند کرد و فرمود:

خدایا کسی که من مولای اویم پس علی هم مولای اوست، خدایا دوست بدار کسی را که علی را دوست بدارد و دشمن بدار کسی را که با علی دشمنی کند.

۳۰- زندگی پیامبر گونه

قال رسول الله(ص):

من یرید ان یحیی حیاتی، و یموت مماتی، ویسکن جنه الخلد التی وعدنی ربی فلیتول علی ابن ابی طالب،(ع)فانه لن یخرجکم من هدی، ولن یدخلکم فی ضلاله.

الغدیر ۱۰: ۲۷۸.

رسول خدا(ص) فرمود:

کسی که می‌خواهد زندگی و مرگش همانند من باشد و در بهشت جاودانه‌ای که پروردگارم به من وعده کرده، ساکن شود، ولایت علی بن ابی طالب(ع) را انتخاب کند، زیرا او هرگز شما را از راه هدایت بیرون نبرده، به گمراهی نمی‌کشاند.

۳۱- پیامبر و امامت علی(ع)

عن جابر بن عبد الله الانصاری قال: سمعت رسول الله(ص) يقول لعلی بن ابی طالب(ع):
یا علی! انت اخی و وصیی و وارثی و خلیفتی علی امتی فی حیوتی و بعد وفاتی محبک محبی و مبغضک مبغضی و عدوک عدوی.
امالی صدوق: ۱۲۴، ح ۵.
جابر بن عبد الله انصاری می‌گوید:
از رسول خدا(ص) شنیدم که به علی بن ابی طالب(ع) فرمود:
ای علی، تو برادر و وصی و وارث و جانشین من در میان امت من در زمان حیات و بعد از مرگ منی. دوستدار تو دوستدار من و دشمن و کینه‌توز تو دشمن من است.

۳۲- پایه‌های اسلام

عن ابی جعفر(ع) قال:
بنی الاسلام علی خمس:
الصلوة و الزکوة و الصوم و الحج و الولاية و لم یناد بشیء ما نودی بالولاية یوم الغدیر.
کافی ۲، ۲۱، ح ۸.
امام باقر(ع) فرمود:
اسلام بر پنج پایه استوار شده است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت و به هیچ چیز به اندازه آنچه در روز غدیر به ولایت تاکید شده، ندا نشده است.

۳۳- ولایت جاودانه

عن ابی الحسن(ع) قال:
ولاية علی(ع) مكتوبة فی صحف جميع الانبياء ولن یبعث الله رسولا الا بنبوة محمد و وصیة علی(ع). سفینه البحار ۲: ۶۹۱.
امام کاظم(ع) فرمود:
ولایت علی(ع) در کتابهای همه پیامبران ثبت شده است و هیچ پیامبری مبعوث نشد، مگر با میثاق نبوت محمد(ص) و امامت علی(ع).

۳۴- ولایت و توحید

قال رسول الله(ص):
ولاية علی بن ابی طالب و لایة الله و حبه عبادة الله و اتباعه فریضة الله و اولیایه اولیاء الله و اعداؤه اعداء الله و حربته حرب الله و سلمه سلم الله عز و جل.
امالی صدوق: ۳۲.
رسول خدا(ص) فرمود:

ولایت علی بن ابیطالب(ع) ولایت خداست، دوست داشتن او عبادت خداست، پیروی کردن او واجب الهی است و دوستان او دوستان خدا و دشمنان او دشمنان خدایند، جنگ با او، جنگ با خدا و صلح با او، صلح با خدای متعال است.

۳۵- روز ناله نومیدی شیطان

عن جعفر، عن ابیه(ص) قال:

ان ابلیس عدوالله رن اربع رنات:

یوم لعن، و یوم اهبط الی الارض، و یوم بعث النبی(ص) و یوم الغدیر.

قرب الاسناد: ۱۰.

امام باقر(ع) از پدر بزرگوارش امام صادق(ع) نقل کرد که فرمود:

شیطان دشمن خدا چهار بار ناله کرد: روزی که مورد لعن خدا واقع شد و روزی که به زمین هبوط کرد و روزی که پیامبر

اکرم(ص) مبعوث شد و روز عید غدیر.

۳۶- ولایت علوی دژ توحید

عن النبی(ص):

یقول الله تبارک و تعالی:

ولایة علی بن ابی طالب حصنی، فمن دخل حصنی امن من ناری.

جامع الاخبار: ۵۲، ح ۷.

پیامبر اکرم(ص) فرمود:

خداوند می فرماید: ولایت علی بن ابیطالب دژ محکم من است، پس هر کس داخل قلعه من گردد، از آتش دوزخم محفوظ

خواهد بود.

۳۷- جانشین پیامبر

قال رسول الله(ص):

یا علی انا مدینة العلم و انت بابها و لن توتی المدینة الا من قبل الباب... انت امام امتی و خلیفتی علیها بعدی، سعد من اطاعک

و شقی من عصاک، و ربح من تولاک و خسر من عاداک.

جامع الاخبار: ۵۲، ح ۹.

رسول خدا(ص) فرمود:

ای علی من شهر علمم و تو درب آن هستی، به شهر جز از راه درب آن وارد نشوند... تو پیشوای امت من و جانشین من در

این شهری، کسی که اطاعت تو کند سعادت مند است، و کسی که تو را نافرمانی کند، بدبخت است، و دوستدار تو سود برده و

دشمن تو زیان کرده است.

۳۸- اسلام در سایه ولایت

قال الصادق(ع):

انافی الاسلام ثلاثة:

الصلوة و الزكوة و الولاية، لا تصح واحدة منهن الا بصاحبتيها.

کافی: ۲، ص ۱۸.

امام صادق(ع) فرمود:

سنگهای زیرینای اسلام سه چیز است:

نماز، زکات و ولایت که هیچ یک از آنها بدون دیگری درست نمی شود.

۳۹- ده هزار شاهد

قال ابو عبد الله(ع):

العجب يا حفص لما لقي علي بن ابي طالب!! انه كان له عشرة الاف شاهد لم يقدر علي اخذ حقه و الرجل ياخذ حقه بشاهدين.

بحار الانوار: ۳۷، ۱۴۰.

امام صادق(ع) فرمود:

ای حفص! شگفتا از آنچه علی بن ابی طالب(ع) با آن مواجه شد! او با ده هزار شاهد و گواه (در روز غدیر) نتوانست حق خود را

بگیرد، در حالی که شخص با دو شاهد حق خود را می گیرد.

۴۰- علی(ع)، مفسر قرآن

عن النبي(ص) في احتجاجه يوم الغدير:

علي تفسیر کتاب الله، و الداعی الیه، الا و ان الحلال و الحرام اکثر من ان احصيهما و اعرفهما، فأمر بالحلال و انهی عن الحرام

فی مقام واحد، فامرت ان أخذ البيعة عليكم و الصفة منكم، بقبول ما جئت به عن الله عز و جل فی علی امیر المؤمنین و الائمة

من بعده، معاشر الناس تدبروا و افهموا آیاته، و انظروا فی محكماته و لا تتبعوا متشابهه، فو الله لن یبین لكم زواجره، و لا

یوضع لكم عن تفسیره الا الذی انا أخذ بیده.

وسایل الشیعه: ۱۸، ۱۴۲، ح ۴۳.

پیامبر اکرم (ص) روز عید غدیر فرمود:

علی(ع) تفسیر کتاب خدا، و دعوت کننده به سوی خداست، آگاه باشید که حلال و حرام بیش از آنست که من معرفی و به آنها

امر و نهی کنم و بشمارم. پس دستور داشتم که از شما عهد و پیمان بگیرم که آنچه را در مورد علی امیرمؤمنان، و پیشوایان

بعد او از طرف خداوند بزرگ آوردم، بپذیرید.

ای مردم! اندیشه کنید و آیات الهی را بفهمید، در محکومات آن دقت کنید و متشابهات آن را دنبال نکنید. به خدا قسم هرگز

کسی ندهای قرآن را نمی تواند بیان کند و تفسیر آن را روشن کند، جز آن کسی که من دست او را گرفته ام (و او را معرفی

کردم).

منابع

۱- قرآن کریم .

۲- امالی شیخ صدوق، کتابخانه اسلامیة.

۳- قرب الاسناد، عبد الله جعفر الحمیری، آل البيت.

۴- مصباح المتهدجد، شیخ طوسی، مؤسسه فقه الشیعه.

۵- وسایل الشیعه، شیخ حر عاملی، مکتبه الاسلامیه.

۶- سفینه البحار، شیخ عباس قمی، اسوه.

- ٧- جامع الاخبار، محمد سبزواری، آل البيت.
- ٨- بحار الانوار، علامه مجلسی، دار الکتب الاسلامیه.
- ٩- حماسه غدیر، محمدرضا حکیمی، مؤلف.
- ١٠- اقبال الاعمال، سید بن طاووس مؤسسۃ العلمی.
- ١١- اصول کافی، کلینی، دار الکتب الاسلامیه.
- ١٢- الغدیر، علامه امینی دار الکتب الاسلامیه.